

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

PRÁVNICKÁ FAKULTA

Vývoj judikatury k rozhodčím smlouvám a vykonatelnosti rozhodčích nálezů

Studentská vědecká a odborná činnost

Kategorie: magisterské studium

16. 4. 2015

Autor: Viktor Derka

VIII. ročník SVO

Konzultant: JUDr. Tomáš Pohl

Poděkování

Děkuji JUDr. Tomáši Pohlovi, za cenné připomínky a konzultace, které mi velice pomohly při psaní této práce.

Čestné prohlášení a souhlas s publikací práce

Prohlašuji, že jsem práci předkládanou do VIII. ročníku Studentské vědecké a odborné společnosti (SVO) vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla ani jako celek, ani z podstatné části dříve publikována, obhájena jako součást bakalářské, diplomové, rigorózní nebo jiné studentské kvalifikační práce a nebyla předložena do předchozích ročníků SVO a jiné soutěže.

Souhlasím s užitím této práce rozšířením, rozmnožováním a sdělováním ve veřejnosti v neomezeném rozsahu pro účely publikace a prezentace PF UK.

V Praze dne 16. 4. 2015

.....

Viktor Derka

Obsah

Seznam použitých zkratk	5
1. Úvod	6
2. Legislativní úprava	7
2.1. Úprava od 1. 4. 2012 (aktuální)	7
2.2. Úprava do 31. 3. 2012	11
3. Judikatura	14
3.1. Evropská judikatura	14
3.1.1. Rozsudek SDEU ve v ci C-169/05 ze dne 26. 10. 2006	14
3.1.2. Rozsudek SDEU ve v ci C-40/08 ze dne 6. 10. 2009	15
3.2. Judikatura tuzemských soud	16
3.2.1. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2857/2006 ze dne 30. 10. 2008	16
3.2.2. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012 ze dne 10. 7. 2013	17
3.2.3. Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 70 ICm 2149/2013, 104 VSPH 158/2014 ze dne 1. 9. 2014	23
4. Záv r	26
Seznam použité literatury	27

Seznam použitých zkratk

Roz	zákon . 216/1994 Sb., o rozhod ím ízení a výkonu rozhod ích nález
o. s. .	zákon . 99/1963 Sb., ob anský soudní ád
o. z.	zákon . 89/2012 Sb., ob anský zákoník
SDEU	Soudní dv r Evropské unie

1. Úvod

Rozhodčí řízení dle zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů je již dlouho pevně zakotveným institutem, který se těší širokého užití, zejména z důvodu rychlosti rozhodčího řízení, nesporné pružnosti a obecně vyšší efektivity než u soudního řízení. Toto je hlavním tématem nejen v podnikatelském styku, ale i ve styku spotřebitelském, přičemž zrovna na tomto poli je nyní otázkou rozhodčího řízení poměrně horkým kolbištěm mnohdy zcela opačných právních názorů, což se samozřejmě velkou měrou podepisuje na vymahatelnosti práv vzešlých z takovýchto řízení, čímž tato právní problematika dospívá až ústavní právních konotací.

Ve své práci se zabývám nastíněnou problematikou především z hlediska spotřebitelských smluvních vztahů, kde bývá hojně užíváno rozhodčích smluv ve formě rozhodčích doložek (minimálně tak platilo do vytvoření ústavně dále zmíněné judikatury). Co se samotné judikatury týká, uvádím dležitou vybranou judikaturu Vrchního soudu v Praze, Nejvyššího soudu a okrajově též Ústavního soudu, který se touto problematikou ještě příliš nezabýval, alespoň ne z hlediska vykonatelnosti rozhodčích nálezů vydaných na základě neplatných rozhodčích smluv (doložek). Smysl práce vidím především v poukázání na aktuální trend extenzivní ochrany dlužníků a s tím spojeného silného potlačování práv věřitelů, který Nejvyšší soud prosazuje, kdy dokonce rozhoduje v rozporu s ustanoveními samotného Rozč.ř., kterýžto postup má samozřejmě velmi negativní vliv na vymahatelnost práv věřitelů a podstatně zasahuje až do jejich práv garantovaných ústavou.

Samotnou práci začínám na první kapitole spojující v prvotním přiblížení zákonné úpravy jak z hlediska dnešní podoby, tak dlejší úpravy ústavně do 31. 3. 2012, kdy se stala ústavně kritická novela Rozč.ř. V další kapitole se zabývám již samotnou judikaturou k tomuto fenoménu, kde v jednotlivých podkapitolách zmíním jak dležitou evropskou judikaturu, tak judikaturu tuzemskou, kde české soudy mnohdy rozhodují zcela opačně, což nijak nepřispívá právní jistotě a důvěře v české soudy. Na konci proto nabízím i úvahu směřující do budoucnosti ohledně možného řešení této svízelné situace, tak aby soudy co nejvíce minimalizovaly negativní zásahy do oprávněných práv všech zúčastněných stran.

2. Legislativní úprava

2.1. Úprava od 1. 4. 2012 (aktuální)

Podíváme-li se na rozhodčí řízení z nejvyššího hlediska, její ústavní zakotvení je v ústavním zákoně č. 1/1993, *Ústava ČR*, a to v hlavě páté (Právo na soudní a jinou právní ochranu) čl. 36 odst. 1, který říká, že každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu. Provozním předpisem je v tomto konkrétním případě Roz. , podle kterého působnost nezávislého a nestranného soudu vykonává též nezávislý a nestranný rozhodce.

Abychom si vymezili určité základní postuláty. Dle Roz. si spolu mohou strany dohodnout řešení svých majetkových sporů jedním či více rozhodci, nebo stálým rozhodčím soudem.¹ Je zde dána výjimka na řízení o sporech spojených s výkonem těchto rozhodnutí a incidenční spory, kde je dle speciálních zákonů² dána jedině pravomoc soudu rozhodovat o těchto věcech.³ Dále je možnost působnosti rozhodčí smlouvy koncipovat pouze na ad hoc řešení konkrétního případu⁴, nebo na všechny spory vzešlé z toho konkrétního právního vztahu, kdy se rozhodčí smlouva nazývá rozhodčí doložkou⁵. Jak již bylo avizováno, v práci se zabývám zejména smluvními formami tohoto druhého typu. Rozhodčí smlouvy taktéž mají podmínku obligatorní písemné formy⁶, pod sankcí neplatnosti. Písemná forma není na škodu, pakliže je rozhodčí smlouva součástí všeobecných smluvních podmínek, jimiž se řídí smlouva hlavní, pakliže je ze své podstaty pro druhou stranu patrné, že má být vázán obsahem rozhodčí smlouvy⁷, s výjimkou v případě spotřebitelských smluvních vztahů, kdy rozhodčí smlouva nemůže být součástí podmínek vzájemných se ke smlouvě hlavní a musí být vždy sjednána samostatně⁸ a musí

¹ Viz § 2 odst. 1 zák. č. 216/1994 Sb., *o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*.

² Viz zák. č. 99/1963 Sb., *občanský soudní řád*; zák. č. 120/2001 Sb., *o soudních exekutorech a exekučníinnosti (exekutorský řád) a o změně dalších zákonů*; respektive zák. č. 182/2006 Sb., *o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)*.

³ Viz § 2 odst. 1 Roz. .

⁴ Viz § 2 odst. 3 písm. a) Roz. .

⁵ Ibidem písm. b).

⁶ Viz § 3 odst. 1 Roz. .

⁷ Viz § 3 odst. 2 Roz. .

⁸ Viz § 3 odst. 3 Roz. .

být s dostatečným předstihem seznámen s potenciálními důsledky uzavření rozhodčí smlouvy⁹, to vše pod sankcí neplatnosti.

Po stránce náležitého obsahu rozhodčí smlouvy musí smlouva obsahovat veškeré informace dle § 3 odst. 5 Roz.¹⁰, zejména citlivou pasáží jsou ale informace o osobě rozhodce, tj. buď konkrétní osobě (v případě rozhodčí doložky ke spotřebitelské smlouvě, že být rozhodcem jen osoba zapsaná v seznamu rozhodců vedeném Ministerstvem spravedlnosti¹¹), která rozhoduje, či v podobě odkazu na stálý rozhodčí soud¹². Požadavky dle výše zmíněného ustanovení též mohou být splněny odkazem na statuty a řády stálých rozhodčích soudů¹³, pokud je jako rozhodce určen tento soud¹⁴.

Rozhodčí řízení zpravidla končí vydáním rozhodnutí ve formě rozhodčího nálezu¹⁵, který se stává pravomocným a vykonatelným (jak dokládá i ust. § 40 odst. 1 písm. c) zák. č. 120/2001 Sb.) doručením účastníkům řízení¹⁶, pakliže není ve smlouvě dohodnuta možnost přezkumu jinými rozhodci, kdy strany mají po doručení lhůtu zpravidla 30 dní na podání žádosti o přezkum¹⁷, v kterémžto případě se nálezy stávají pravomocným a vykonatelným po marném uplynutí této lhůty¹⁸. Dlužno připodotknout, že dle mého názoru domluvením tohoto „rozhodčího odvolání“ ztrácí institut rozhodčího řízení z velké části svého smyslu, protože se pak vytrácí jak rychlost řízení, tak se zvyšují jeho náklady. V případě, že se jedná o spor ze spotřebitelské smlouvy, musí nálezy též obligatorně obsahovat odvolnou a poučovací část o právu podat návrh na jeho zrušení soudem.¹⁹ Rozhodci

⁹ Viz § 3 odst. 4 Roz. .

¹⁰ § 3 odst. 5 Roz. :

(5) *Rozhodčí doložka uzavřená podle odstavce 3 musí obsahovat také pravdivé, přesné a úplné informace o rozhodci nebo o tom, že rozhoduje stálý rozhodčí soud,*

a) způsobu zahájení a formu vedení rozhodčího řízení,

c) odměn rozhodce a případně i nákladů, které mohou spotřebiteli v rozhodčím řízení vzniknout a o pravidlech pro jejich přiznání,

d) místu konání rozhodčího řízení,

e) způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli a

f) tom, že pravomocný rozhodčí nálezy je vykonatelný.

¹¹ Viz § 4 odst. 3 Roz. .

¹² Viz § 3 odst. 5 písm. a) Roz. .

¹³ Viz § 3 odst. 6 Roz. .

¹⁴ Kritéria stálého rozhodčího soudu jsou uvedena v § 13 Roz. .

¹⁵ Viz § 23 písm. a) Roz. .

¹⁶ Viz § 28 odst. 2 Roz. .

¹⁷ Viz § 27 Roz. .

¹⁸ Viz § 28 odst. 2 Roz. .

¹⁹ Viz § 25 odst. 2 Roz. .

jsou též v § 15 odst. 1 oprávněni zkoumat svou pravomoc, pakliže dospějí, jejich pravomoc není dána, rozhodnou o tom usnesením. Dle odst. 2 téhož ustanovení má že kterákoliv strana položit námitku nedostatku pravomoci, která plyne bu z neexistence, neplatnosti, i zániku rozhodčí smlouvy (nejde-li o neplatnost z důvodu, že ve věci nebylo možno rozhodčí smlouvu uzavřít), nejpozději při prvním úkonu v řízení, pakliže nejde o spor ebitele, který tuto námitku má že vznést kdykoliv v průběhu řízení.

Účastník v řízení je vždy umožněno, aby ve věci mohl²⁰ podati soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu, pro kteroukoliv z vad uvedených v § 31 Roz²¹. Soud dokonce musí v případě spor ze spotřebitelských smluv přezkoumávat z úřední povinnosti, zda rozhodčí nález netrpí nějakou z vad dle §31 písm. a) až d) nebo h)²² a též musí přezkoumat, zda nejsou shledány důvody pro odložení vykonatelnosti rozhodčího nálezu podle § 32 odst. 2 Roz²³, ovšem pouze v tom případě, že návrh na zrušení podal sám spotřebitel²⁴. Soud zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který sice trpí jednou z vad uvedených v § 31 písm. b) nebo c) Roz²⁵, pakliže účastník neuplatnil tento důvod v samotném rozhodčím řízení, nicméně ani to neplatí pro spory ze spotřebitelských smluv²⁵.

²⁰ Viz § 32 odst. 1 Roz²⁵.

²¹ § 31 Roz²⁵ :

Soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže

a) byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,

b) rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na dohodnutou v věci nevztahuje,

c) ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem,

d) rozhodčí nález nebyl usnesen v třetinou rozhodců,

e) straně nebyla poskytnuta možnost v věci před rozhodci projednat,

f) rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, který nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému i nedovolenému,

g) rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem,

h) rozhodčí smlouva týkající se spor ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, případně tyto informace jsou záměrně nebo v nezanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé, nebo

i) se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze v oběhové soudním řízení žádat o obnovu řízení.

²² Viz § 32 odst. 1 Roz²⁵.

²³ § 32 odst. 2 Roz²⁵ :

(2) Podání návrhu podle odstavce 1 nemá odkladný účinek na vykonatelnost rozhodčího nálezu. Na žádost povinného má že však soud vykonatelnost rozhodčího nálezu odložit, jestliže by neprodleným výkonem rozhodčího nálezu hrozila závažná újma nebo jestliže je z návrhu na zrušení rozhodčího nálezu možné usuzovat, že je důvodný.

²⁴ Viz § 32 odst. 1 Roz²⁵.

²⁵ Viz § 33 Roz²⁵.

V případě zrušení rozhodného nálezu soudem z důvodů uvedených v § 31 písm. a), b), g) nebo h) Rozsudek není logicky možné dále pokračovat v rozhodčím řízení a na návrh kterékoliv ze stran rozhodne po právní moci zrušujícího rozhodnutí ve věci samé soud²⁶. Pakliže je nález zrušen z důvodů uvedených v § 31 písm. c) až f) nebo i) Rozsudek, je možné k návrhu stran v rozhodčím řízení pokračovat s tím korektivem, že rozhodci, kteří ve zrušeném nálezu rozhodli, jsou dle § 31 písm. c) Rozsudek z nového projednání a rozhodování vyloučeni, nedomluví-li se strany jinak²⁷.

Strana, v níž je nařízen výkon rozhodnutí, má též možnost podat návrh na zastavení výkonu rozhodnutí, bez ohledu na zmíněnou lhůtu, v případech uvedených v § 268 zák. č. 99/1963 Sb., *obanský soudní řád*²⁸ i pro důvod uvedený v § 35 odst. 1 Rozsudek²⁹, kterážto druhá varianta je judikaturou přijímána značně nejednotně. Pakliže je

²⁶ Viz § 34 odst. 1 Rozsudek.

²⁷ Viz § 34 odst. 2 Rozsudek.

²⁸ § 268 o. s. ř.:

(1) Výkon rozhodnutí bude zastaven, jestliže

a) byl nařízen, a kolí se rozhodnutí dosud nestalo vykonatelným;

b) rozhodnutí, které je podkladem výkonu, bylo po nařízení výkonu zrušeno nebo se stalo neúspěšným;

c) zastavení výkonu rozhodnutí navrhl ten, kdo navrhl jeho nařízení;

d) výkon rozhodnutí postihuje v věci, které jsou z něho podle § 321 a 322 vyloučeny;

e) pro výkon rozhodnutí ukazuje, že výtlak, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů;

f) bylo pravomocně rozhodnuto, že výkon rozhodnutí postihuje majetek, k němuž má někdo právo nepřipouštět výkon rozhodnutí (§ 267);

g) po vydání rozhodnutí zaniklo právo jím přiznané, ledaže byl tento výkon rozhodnutí již proveden; bylo-li právo přiznáno rozsudkem pro zmeškání, bude výkon rozhodnutí zastaven i tehdy, jestliže právo zaniklo před vydáním tohoto rozsudku;

h) výkon rozhodnutí je nepřipustný, protože je tu jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat.

(2) Výkon rozhodnutí bude zastaven též tehdy, jestliže povinný provedl z vymáhané peněžité pohledávky oprávněného srážku stanovenou zvláštními předpisy 35a) a odvedl tuto srážku příslušnému orgánu, a to v rozsahu, v jakém byl povinen tuto srážku provést.

(3) Výkon rozhodnutí prodejem zástavy bude zastaven také tehdy, jestliže zaniklo zástavní právo.

(4) Týká-li se nařízeného výkonu rozhodnutí na který z důvodů zastavení jen z části nebo byl-li výkon rozhodnutí nařízen v rozsahu širším, než jaký stačí k uspokojení oprávněného, bude výkon rozhodnutí zastaven zčásti.

²⁹ § 35 odst. 1 Rozsudek:

(1) I když nepodal návrh na zrušení rozhodného nálezu soudem, může strana, proti níž byl soudem nařízen výkon rozhodného nálezu, bez ohledu na lhůtu stanovenou v § 32 odst. 1, podat návrh na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí kromě důvodů uvedených ve zvláštním předpisu 5) i tehdy, jestliže

a) rozhodčí nález je stížen vadou uvedenou v § 31 písm. a), d) nebo f),

b) jsou důvody pro zrušení rozhodného nálezu vydaného ve sporu ze spotřebitelské smlouvy podle § 31 písm. a) až f),

h) nebo pokud jsou dány důvody podle § 31 písm. g) a rozhodčí nález neobsahuje poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudem,

c) strana, která musí mít zákonného zástupce, nebyla v řízení takovým zástupcem zastoupena a její jednání nebylo ani dodatečně schváleno,

d) ten, kdo vystupoval v rozhodčím řízení jménem strany nebo jejího zákonného zástupce, nebyl k tomu zmocněn a jeho jednání nebylo ani dodatečně schváleno.

návrh podle kritérií v § 31 odst. 1 Rozp. podán, soud přeruší řízení o výkon rozhodnutí³⁰ a určí povinnému lhůtu tucti dnů pro podání návrhu na zrušení rozhodčího nález, a není-li podán, pokračuje řízení o výkon rozhodčího nález bez změny.³¹ Pokud rozhodčí nález dle této procedury je zrušen, postupují strany obdobně podle § 34 Rozp.³² Co se týče stavení promlčecí lhůty, je potřeba zmínit, že v případě rozhodčího řízení (obdobně jako v případě soudního řízení) promlčecí lhůta stojí, jak lze dovodit z § 648 a § 3017 o. z.³³ Jak dále říká § 16 Rozp. úinky podané žaloby zůstávají zachovány, pakliže strana oproti podá žalobu u soudu, rozhodce i stálého rozhodčího soudu do 30 dnů ode dne, kdy jí bylo doručeno rozhodnutí o zrušení rozhodčího nález, i nedostatku pravomoci rozhodce.

Je důležité poznamenat, že současná podoba Rozp. je velmi ovlivněna zohledněním některých ustanovení směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993, *o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách*, která byla do Rozp. inkorporována zák. č. 19/2012 Sb., *kterým se mění zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nález, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony*, s účinností od 1. 4. 2012. Jak vyplývá z důvodové zprávy k této normě, její účel spočíval primárně v zohlednění ustanovení výše zmíněné směrnice o ochraně před nepřiměřenými smluvními podmínkami ve spotřebitelských smlouvách (v tomto konkrétním případě rozhodčích smlouvách) a též dvou důležitých rozsudků SDEU ve věci rozhodčího řízení – rozsudky C-40/08 „Asturcom“ a C-168/05 „Mostaza Claro“. V následující podkapitole se proto budu v nově upravované ústavně do 31. 3. 2012, která byla aplikovatelná před 1. 4. 2012.

2.2. Úprava do 31. 3. 2012

Jak již bylo zmíněno, do účinnosti zák. č. 19/2012 Sb. nereflektovala legislativa zmíněná opatření chránící spotřebitele. Tím samozřejmě netvrdím, že některé instituty nebyly odvozeny judikaturou. Kupříkladu požadavek vymezení buď konkrétního ad hoc rozhodce, i stálého rozhodčího soudu v rozhodčí smlouvě (více méně kopírující

³⁰ Obdobně je tomu u exekučního řízení, viz § 46 odst. 7 zákona č. 120/2001 Sb.

³¹ Viz § 35 odst. 2 Rozp.

³² Ibidem odst. 3.

³³ Dle staré úpravy § 112 zák. č. 40/1964 Sb., *obanský zákoník* a § 403 odst. 1 zák. č. 513/1991 Sb., *obchodní zákoník*.

požadavky dnešního § 3 odst. 5 písm. a) Roz. 34) byl soudem subsidiárně dovozen již v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2312/2007 ze dne 21. 1. 2009, který se v cíl zabýval především z hlediska nedostatku prokázání určitosti a nemutnosti procesních pravidel nestálých rozhodnutí soudů (neboli „rozhodcovských s. r. o.“), ale hlavně v usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ze dne 28. 5. 2009, jehož právní vta doslova vylučuje možnost určití rozhodce odkazem na právnickou osobu, která není stálým rozhodním soudem dle Roz. 34. Tento právní názor posléze přijal za svůj i Nejvyšší soud usnesením sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11. 5. 2011, jehož znění právní vta je po obsahové stránce víceméně totožné³⁵. Tímto Nejvyšší soud přehodnotil svou dřívejší rozhodovací praxi, symbolizovanou např. usnesením sp. zn. 32 Cdo 2282/2008 ze dne 31. 7. 2008, ve kterém Nejvyšší soud dosud zastával názor, že není nutné individuálně určit rozhodce, i stálý rozhodní soud a výše zmíněná forma uzavření rozhodnutí smlouvy není na škodu její platnosti. Sluší se upozornit, že výše uvedená rozhodnutí nijak nekalkulovala s otázkou přípustnosti v případě sporů vzešlých ze spotřebitelských smluv a prohlašovala zmíněné určití rozhodce za neplatné v jakémkoliv právním vztahu. Odlišně postupoval k této problematice Ústavní soud, který se ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1. 11. 2011 taktéž vymezil vůči takovému způsobu určité rozhodce, ale zejména ve sporech vzešlých ze spotřebitelských smluv³⁶, což opel

³⁴ „...pokud rozhodnutí smlouva neobsahuje přímé určití rozhodce ad hoc, anebo konkrétní způsob jeho určité, ale jen stanoví, že rozhodce bude určití jednou smluvní stranou ze seznamu rozhodců vedeného právnickou osobou, která není stálým rozhodním soudem řízeným ve smyslu § 13 zákona č. 216/1994 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a že rozhodnutí řízení bude probíhat podle pravidel vydaných touto právnickou osobou, pak je taková rozhodnutí smlouva neplatná dle § 39 obč. zák. pro obcházení zákona...“

³⁵ „...jestliže rozhodnutí smlouva neobsahuje přímé určití rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určité, a odkazuje-li na „rozhodnutí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodním soudem z řízeným na základě zákona, je taková rozhodnutí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem.“ (pozn. autora – samozřejmě je myšlen obč. zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.

³⁶ „Ústavní soud tedy dovozuje, že rozhodnutí doložky tak, jak byly sjednány v daném případě, jsou nepřijatelné, nebo v situaci, kdy má rozhodce, jenž není určití transparentním způsobem, rozhodovat pouze podle zásad spravedlnosti a soustavně je spotřebitel zbaven svého práva podat žalobu k civilnímu soudu, znamenají ve svém důsledku porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny. Jakkoliv totiž může existovat kvalitní hmotná právní ochrana spotřebitele, není tato ochrana realizovatelná, pokud se jí nelze efektivně domoci. Jestliže se účastníci soukromoprávního vztahu vzdávají ujednáním o rozhodnutí doložce práva na soudní ochranu garantovanou státem, neznamená to, že se tím otevírá prostor pro libovůli. Rozhodnutí nález je vykonatelným rozhodnutím a tudíž se i ve vztahu k rozhodnutí řízení uplatňuje státní moc, kterou lze vykonávat jen v případech a v mezích stanovených zákonem a způsobem, který stanoví zákon a to při zachování základních práv a svobod. Lze tedy uzavřít, že ujednání o rozhodnutí doložce ve spotřebitelské smlouvě lze z ústavního právního hlediska připustit pouze za předpokladu, že podmínky ustavení rozhodce a dohodnuté podmínky procesního charakteru budou účastníkům řízení garantovat rovné zacházení, což ve vztahu spotřebitel - podnikatel znamená zvýšenou ochranu slabší strany, tj. spotřebitele a že

jednak o rozpor s § 136 odst. 1 usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky a dále též o ustanovení směrnice 93/13/EHS.

Mimo výše zmíněné ale samotná podoba Rozč. do 1. 4. 2012 vůbec nereflektovala žádný rozdíl mezi rozhodnutími smlouvami doprovázejícími spotřebitelské a nespotřebitelské smlouvy. Kupříkladu dnes zná široký § 3 Rozč. se vyjadřoval pouze k omezení rozhodnutí smlouvy ve formě obligatorní písemné. Mechanismus „opravného prostředku“ ve formě návrhu na zrušení rozhodnutí nálezu soudem dle § 31 a násl. a § 35 vynechával relevantní pasáže ke sporům ze spotřebitelských smluv, tj. § 31 neobsahoval dnešní znění písm. g) a h) (dnešní písm. i) je tehdejší písm. g)) a mechanismus § 35 byl aplikovatelný na vady rozhodnutí nálezu pouze z hlediska nepřítomnosti vci, o které byla uzavřena rozhodnutí smlouva, nálezu vycházejícího z menšinového usnesení rozhodce, i z důvodu nařízení plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo je dle tuzemského práva nemožné či nedovolené.

Zjednodušen lze shrnout, že účastníci rozhodnutí řízení měli právo podat do té doby od právní moci rozhodnutí nálezu návrh na zrušení rozhodnutí nálezu soudem, a už šlo o spotřebitele i profesionála a dodatečně možnost následného zrušení dle § 35 byla omezena pouze na poměrně závažná pochybení v rámci rozhodnutí smlouvy i samotného řízení. Sluší se dodat, že zákonem č. 19/2012 Sb. se zmíněná ustanovení měla pouze ve vztahu ke spotřebiteli, tudíž tehdejší všeobecná úprava je totožná s dnešní úpravou sporů z nespotřebitelských rozhodnutí smluv.

dohodnutá procesní pravidla budou garantovat spravedlivé řízení, včetně možnosti přezkoumání rozhodnutí nálezu jinými rozhodci, jak to umožňuje platný zákon o rozhodním řízení.

3. Judikatura

V této kapitole se zabývám samotnou judikaturou k tomuto fenoménu. Mimo výše zmíněných rozhodnutí týkajících se zp sobu ustavení rozhodce zde v jednotlivých podkapitolách ponejprve rozebírám relevantní judikaturu Soudního dvora Evropské Unie, kterou symbolizují rozhodnutí C-169/05 „Mostaza Claro“ a C-40/08 „Asturcom“. Následně uvádím samotnou judikaturu českých soudů, zejména Nejvyššího soudu a Vrchního soudu v Praze, tj. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2857/2006 a hlavně dnes velice důležité rozhodnutí 31 Cdo 958/2012, které konfrontuji posléze s rozhodnutím Vrchního soudu v Praze sp. zn. 70 ICm 2149/2013, 104 VSPH 158/2014 ze dne 1. 9. 2014.

3.1. Evropská judikatura

3.1.1. Rozsudek SDEU ve věci C-169/05 ze dne 26. 10. 2006

Předmětem sporu bylo řízení o předběžné otázce vznesené španělským soudem ve věci sporu fyzické osoby *Elisa María Mostaza Claro* proti telekomunikační společnosti *Centro Móvil Milenium SL*. Spor se týkal zrušení rozhodnutí nálezu kvůli rozporované neplatnosti rozhodnutí doložky z důvodu jejího zneužívajícího charakteru. Soud tedy předložil předběžnou otázku na SDEU, zda je dle směrnice Rady 93/13/EHS možné, aby spotřebitel uplatnil neplatnost v žalobě na neplatnost rozhodnutí nálezu, přestože tuto neplatnost nerozporoval v samotném rozhodnutí řízení.

SDEU k tomuto uvádí, že „cíl sledovaný článkem 6 směrnice, který, jak bylo připomenuto v bod 27 tohoto rozsudku, ukládá členským státům, aby stanovily, že zneužívající klauzule nejsou pro spotřebitele závazné, nemohl být dosažen, kdyby soud, jemuž byla předložena žaloba na neplatnost rozhodnutí nálezu, nemohl posoudit neplatnost tohoto nálezu pouze z toho důvodu, že spotřebitel neuplatnil neplatnost rozhodnutí dohody v rámci rozhodnutí řízení.“. A dále judikuje: „Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách musí být vykládána v tom smyslu, že vyžaduje, aby vnitrostátní soud, kterému je předložena žaloba na neplatnost rozhodnutí nálezu, posoudil neplatnost rozhodnutí dohody a zrušil tento nálezev důsledku toho, že uvedená dohoda obsahuje zneužívající klauzuli, i

když spot ebitel neplatnost rozhod í dohody uplatnil nikoli v rámci rozhod ího ízení, ale pouze v rámci žaloby na neplatnost.“ Což podpo il tím, že je nezbytné zajišt ní spot ebiteli ú inné ochrany, s ohledem na jeho potenciální neznalost svých práv a proto se ochrana, p iznaná sm rnicí, vztahuje i na p ípady, kdy spot ebitel neuplatnil zneužívající charakter klauzule ve smlouv z d vod u, že o svých právech nev d l, i byl odrazen od jejich uplatn ní z d vod potenciálních náklad soudního ízení.

Lze tedy uzav ít, že SDEU tímto rozsudkem stanovil, aby vnitrostátní soudy, kterým je p edložena žaloba na neplatnost rozhod ího nálezu ze sporu ze spot ebitelské smlouvy, posoudily neplatnost rozhod í smlouvy a zrušily nález v d sledku zneužívající klauzule, pakliže zmín ná smlouva takové ujednání obsahuje, a tomu celému není nijak na škodu, že spot ebitel nenárokoval neplatnost rozhod í smlouvy již u samotného rozhod ího ízení, ale u inil tak až v rámci ízení o žalob na neplatnost rozhod ího nálezu.

3.1.2. Rozsudek SDEU ve věci C-40/08 ze dne 6. 10. 2009

SDEU se ve zmín ném sporu telekomunika ní spole nosti (obdobn jako ve sporu Mostaza Claro) *Asturcom Telecomunicaciones SL* proti fyzické osob *Cristin Rodriguez Nogueira* zabýval p edb žnou otázkou špan lského soudu ohledn otázky, zda m že ve smyslu sm rnice Rady 93/13/EHS posoudit i bez návrhu nep im enost rozhod í doložky ve smlouv uzav ené se spot ebitel a následn zrušit rozhod í nález pro neplatnost rozhod í doložky z d vod u v ní obsažené nep im enosti mezi smluvními stranami, která je v rozporu s l. 3 sm rnice Rady 93/13/EHS. Špan lská legislativní úprava rozhod ího ízení byla vcelku podobná té eské, tzn. neumož ovala soudu bez návrhu posuzovat p im enost rozhod í doložky z hlediska spot ebitelského smluvního vztahu.

SDEU ovšem doznal, že „...*procesní pravidla stanovená špan lským systémem ochrany spot ebitel proti nep im eným smluvním podmínkám ne iní výkon práv, která spot ebitel m poskytuje sm rnice 93/13, v praxi nemožným nebo nadm rn obtížným.“* A dále dovozuje „...*že v rozsahu, v n mž vnitrostátní soud, k n muž byl podán návrh na nucený výkon pravomocného rozhod ího nálezu, musí podle vnitrostátních procesních pravidel posoudit i bez návrhu rozpor rozhod í doložky s vnitrostátními kogentními pravidly, musí rovn ž i bez návrhu posoudit nep im enost této doložky s ohledem na lánek 6 uvedené sm rnice,.... Jde-li o nep im enou doložku, p ísluší tomuto soudu*

vyvodit veškeré d sledky, které z toho vyplývají podle vnitrostátního práva, aby se ujistil, že tento spot ebitel nebude uvedenou doložkou vázán.“.

Pakliže tedy shrneme. SDEU rozhodl tak, že sm rnici Rady 93/13/EHS je nutné vykládat tím zp sobem, že vnitrostátní soudy rozhodující o výkonu pravomocného rozhod ího nálezu vydaného bez ú asti spot ebitela, musí, pakliže jsou k tomu dostate n informovány, posoudit nep im enost rozhod í doložky obsažené ve spot ebitelské smlouv i bez návrhu a pokud seznají nep im enost této doložky, p ísluší jim užít vnitrostátního práva odpovídajícím zp sobem, aby spot ebitel nebyl takovou rozhod í doložkou vázán.

3.2. Judikatura tuzemských soudů

3.2.1. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2857/2006 ze dne 30. 10. 2008

Zmín né usnesení se zabývalo dovoláním oprávn ného ve sporu ohledn vykonatelnosti exekuce, která byla na ízena na základ vykonatelného rozhod ího nálezu. Povinný zde argumentoval, že nebyla náležit dodržena povinnost písemné formy rozhod í smlouvy, protože smlouva byla podepsána pouze povinným. Na základ tohoto soud dovodil, že smlouva nebyla ádn uzav ena. Jelikož nebyl dán platný titul pro zahájení rozhod ího ízení, ergo rozhod í nálezn byl vydán orgánem, který k tomu nem l pravomoc, musí soud zamítnout návrh na na ízení výkonu takového rozhodnutí, p í emž není na škodu, že povinný existenci rozhod í smlouvy v pr b hu rozhod ího ízení nenamítal, protože „ze zákona . 216/1994 Sb. nelze dovodit, že by pasivita a ne innost žalovaného v rozhod ím ízení m la za následek podrobení se pravomoci rozhodce; takový následek by bylo možno spojovat pouze s chováním žalovaného, jenž by byl aktivní p í projednávaném sporu, aniž by nejpozd ji p í svém prvním úkonu ve v ci samé neexistenci rozhod í smlouvy namítl (§ 15 odst. 2 zák. . 216/1994 Sb.). Jiná situace by nastala v p ípad , že by rozhod í smlouva uzav ena byla, by neplatn . V takovém p ípad by pravomoc rozhodce k vydání rozhod ího nálezu založena byla; obrana žalovaného by spo ívala v podání žaloby na zrušení rozhod ího nálezu.“ Na základ výše zmín ných argument soud dovolání oprávn ného zamítl.

Rozhodnutí po v cné stránce nelze mnoho vytknout. Ostatn dnešní podoba § 15 odst. Roz výslovn stanoví, že v p ípad spor ze spot ebitelských smluv má žalovaný právo namítnou neexistenci, neplatnosti i zániku rozhod í smlouvy v kterékoliv fázi ízení. Toto usnesení ovšem v celém od vodn ní nezmi uje spot ebitele ani jednou, nabízí se proto otázka, zda by soud nem l takto postupovat i v p ípad sporu dvou podnikatelských subjekt . Osobn si myslím, že ochrana spot ebitele jakožto neprofesionála je zcela na míst , což podporuje i evropská legislativa (sm rnice Rady 93/13/EHS). Dikce rozhodnutí ale bohužel spot ebitele nijak nezmi uje a lze proto dovodit obdobný p ístup i v p ípad podnikatel profesionál , kam ovšem taková ochrana dlužník dle mého názoru nepat í, zvlášt když § 15 odst. 2 Roz tuto možnost výslovn zapovídá. Extenzivní výklad, kterého se soud dopustil, je proto žádoucí ve spot ebitelských v cech, nicmén hrani í s ignorováním zákona ve sporech mezi podnikateli.

3.2.2. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012 ze dne 10. 7. 2013

Toto rozhodnutí Nejvyššího soudu je v této problematice naprosto klí ovým. Soud se zabýval sporem ze spot ebitelské smlouvy, který byl rozhodován rozhodcem, který byl ur en na základ rozhod í doložky obsahující odkaz na „rozhodcovskou s. r. o.“ – Spole nost pro rozhod í ízení, a. s. Jak vyplývá z d íve zmín né judikatury, taková rozhod í doložka je absolutn neplatná pro obcházení zákona dle § 39 ob anského zákoníku (p ípadn § 580 odst. 1 nového ob anského zákoníku), proto se soud primárn zabýval otázkou, zda „....zda rozhodce, který rozhod í nález vydal na základ rozhod í doložky - z uvedeného d vodu absolutn neplatné podle § 39 ob . zák. - m l k tomu pravomoc; od jejího vy ešení se pak odvíjí posouzení (záv r), zda vydaný rozhod í nález ze dne 29. 7. 2009, sp. zn. E/2009/02118, je zp sobilým exeku ním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exeku ního ádu i nikoliv, a zda je namíst exekuci pro nep ípustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. . zastavit, jak uzav el odvolací soud.“. Práv zde, se soud v p sobnosti velkého senátu odklání od svého d ív jšího rozhodnutí (sp. zn. 20 Cdo 2857/2006), ve kterém stálo „Jiná situace by nastala v p ípad , že by rozhod í smlouva uzav ena byla, by neplatn . V takovém p ípad by pravomoc rozhodce k vydání rozhod ího nálezu založena byla; obrana žalovaného by spo ívala v podání žaloby na zrušení rozhod ího nálezu.“. Výše citované lze považovat za jasný názor soudu, že tato zmín ná problematika je z hlediska výkonu rozhodnutí naprosto v po ádku, tudíž

rozhod í nález je zp sobilý exeku ní titul dle § 40 odst. 1 písm. c) exeku ního ádu. Oproti tomuto výkladu ovšem velký senát dospívá k následujícímu záv ru „*nevydal-li rozhod í nález rozhodce, jehož výb r se uskute nil podle transparentních pravidel, resp. byl-li rozhodce ur en právníckou osobou, která není stálým rozhod ím soudem z ízeným na základ zákona, a nem že-li být akceptovatelný ani výsledek tohoto rozhodování, pak tento rozhod í nález není zp sobilým exeku ním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exeku ního ádu, podle n hož by mohla být na ízena exekuce, jelikož rozhodce ur ený na základ absolutn neplatné rozhod í doložky (§ 39 ob . zák.) nem l k vydání rozhod ího nálezu podle zákona o rozhod ím ízení pravomoc. Byla-li již exekuce v takovém p ípad p esto na ízena, resp. zjistí-li soud (dodate n) nedostatek pravomoci orgánu, který exeku ní titul vydal, je t eba exekuci v každém jejím stádiu pro nep ípustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. . zastavit, když zákon o rozhod ím ízení nevyulu uje, aby otázka (nedostatku) pravomoci rozhodce byla zkoumána i v exeku ním ízení [p í emž podle judikatury Nejvyššího soudu - srov. usnesení tohoto soudu ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 20 Cdo 2227/2011³⁷ - takový záv r platí i bez z etele k tomu, že povinný v rozhod ím ízení neexistenci rozhod í smlouvy nenamítal].“*

Výše zmín né od vodn ní v podstat materiáln kopíruje rozhodnutí SDEU Asturcom. Je nicmén dosti s podivem, že odkaz na toto rozhodnutí není v celém usnesení ani jeden, a jediná instance, která se dovolává sm rnice Rady 93/13/EHS, je prvostup ový Okresní soud v Sokolov . Velký senát tudíž dosp l ke správnému názoru, ovšem v od vodn ní zcela absentuje hlavní preceden ní p ípad, pokud tedy Nejvyšší soud ke všemu nedosp l zcela sám, což by pon kud hrani ilo s obcházením platného práva. Ba dokonce Nejvyšší soud upozor uje, že záv ry odvolacího soudu jsou založeny výhradn na aplikaci ustanovení eského právního ádu. Odvolací soud ovšem nijak nezmi uje usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2857/2006, proti jehož právnímu názoru rozhodoval. Že je výše zmín né usnesení pro tento p ípad relevantní ovšem potvrdil sám Nejvyšší soud tím, že rozhodoval ve velkém senátu.

Mezi další d ležitá postuláty tohoto rozhodnutí pat í zejména postoj, že neplatnost rozhod í smlouvy zp sobuje nedostatek pravomoci orgánu, který vydal rozhodnutí na

³⁷ Rozhodnutí obsahov obdobné usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2857/2006.

jejím základ . Jak ovšem zmi uje advokátka Mgr. Lenka Mikulcová, tento postulat je správný, ovšem pouze v zákonných maximech daných ustanoveními Roz ve zn ní ú inném do 31. 3. 2012 (zejména § 15 odst. 1 a § 31 písm. b) Roz)³⁸. Usnesení se totiž dostate n nezaobírá argumentem okresního soudu, který stanovil rozhod í nález vydaný na základ neplatné rozhod í smlouvy jako nicotný právní akt (paakt), což je velice problematické jednak z hlediska dalšího postupu v ítele, dále se z etelem k logickému problému, zda rozhod í nález s majetkovým pln ním v arbitrovatelné v ci v bec m že být nicotný³⁹. V souvislosti s nulovým formálním odkazem na rozhodnutí Asturcom je zna n neš astné, že Nejvyšší soud zakládá precedent v užití ustanovení obecných p edpis (§ 268 odst. 1 písm. h) o. s.), ovšem bez náležitého v cného od vodn ní a stanovení jasných bariér, ímž pádem nabádá k blíže nevymezené neaplikaci výše zmín ných relevantních ustanovení Roz , což je zcela jist v rozporu s principem *lex specialis derogat legi generali*.

Další stránku v ci, kterou soud opomíjí, je fakt, že v dob rozhodnutí je ú inný zákon . 19/2012 Sb. novelizující Roz , a který do n j zakomponovala v podkapitole 2.1. zmín nou ochranu spot ebitele, jehož ustanovení ovšem na zmín né ízení aplikovatelná nebyla. Soud sám obhajuje užití staré úpravy zna n sporn tím, že se odkazuje na datum uzav ení rozhod í smlouvy (25. 5. 2005), respektive vydání rozhod ího nálezu (29. 7. 2009). Paradoxn ovšem nemá žádný problém s aplikací Roz ve zn ní zákon . 245/2006 Sb., . 296/2007 Sb., . 7/2009 Sb. a . 466/2011 Sb., z ehož minimáln poslední vstoupil v ú innost prokazateln po vydání rozhod ího nálezu. Jak uvádí Lenka Mikulcová „*názor, že § 35 odst. 1 Roz ve zn ní od 1. 4. 2012 se použije pouze v p ípad , kdy by byla rozhod í smlouva uzav ena, nebo rozhod í nález vydán po tomto dni, neobstojí.*“⁴⁰ a která dále zmi uje, že dovolací soud aktuální procesní úpravu (kde platí zpravidla zásada aplikace vždy aktuáln ú inné úpravy⁴¹) správn neaplikoval ne ze zmín ných d vod , ale kv li datu rozhodnutí odvolacího soudu, které se stalo pravomocným a p echázelo ú innost zák. . 19/2012 Sb. (rozhodnutí ze dne 12. 12. 2011).

³⁸ Viz Mikulcová M.: *Neplatná rozhod í doložka*, In: Právní rozhledy 2/2014 str. 53.

³⁹ Tuto problematiku dále rozvádí rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 70 ICm 2149/2013, 104 VSPH 158/2014.

⁴⁰ Cit: Mikulcová M.: *Neplatná rozhod í doložka*, In: Právní rozhledy 2/2014 str. 53.

⁴¹ Viz Drápal L., Bureš J. a kol.: *Ob anský soudní ád I, II. Komentá , C. H. Beck, Praha 2009, s. 2724, komentá k § 355 o. s. .*

Tento výklad též odpovídá teoretickoprávnímu ú elu dovolacího ízení jakožto p ezkumu legálnosti odvolacího ízení a ne rozhodování ve v ci samé⁴². Za zmínku též stojí, že p echodná ustanovení zák. . 19/2012 Sb. nijak nekalkulují s otázkou výkonu rozhodnutí⁴³ a zmi ují pouze, že samotná již zahájená rozhod í ízení se dokon í podle dosavadních p edpis a platnost rozhod í smlouvy se posuzuje podle zn ní zákona v dob uzav ení rozhod í smlouvy. Je proto zarážející, že soud nijak nezmi uje, že jím aplikovaný postup není pro nová soudní ízení relevantní, tím spíše, když nesprávn od vod uje nepoužití stávající procesní úpravy. Samoz ejm lze namítnout princip *iura novit curia*, ovšem siln preceden ní charakter tohoto rozhodnutí zmín ný princip popírá.

Musíme se totiž zamyslet nad všemi potenciálními d sledky obejití § 35 odst. 2 Roz aplikací § 268 odst. 1 o. s. ., které jsou pom rn závažné. V první ad další vymahatelnost práva, které je vymáháno zastavenou exekucí. Zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 o. s. . je zna n problematické z toho hlediska, že se náležit nevypo ádává se samotným rozhod ím nálezem. Jak vyplývá z § 28 odst. 2 Roz , rozhod í nález má ú inky pravomocného soudního rozhodnutí. U takového rozhodnutí, které vzniká v souladu s Roz , je proto pot eba jej i rušit v souladu s právem. Roz také obsahuje vlastní mechanismy pro zrušení vadami stíženého rozhod ího nálezu. V prvé ad je nutné se zabírat otázkou *rei iudicatae*, protože i nevymahatelné rozhodnutí je stále rozhodnutím. Zadruhé je relevantní otázka stavení a b hu proml ecí lh ty.

⁴² By je dnes nutno zohlednit ust. § 243d písm. b) o. s. ., které udává i možnost rozhodnutí ve v ci samé.

⁴³ Zák. , 19/2012 Sb. I. II - P echodná ustanovení

1. Rozhod í ízení zahájená p ede dnem nabytí ú inosti tohoto zákona, v etn ízení v p ípad spor ze spot ebitelských smluv, se dokon í podle dosavadních právních p edpis .

2. Platnost rozhod í smlouvy se posuzuje podle zákona . 216/1994 Sb., ve zn ní ú inném v dob uzav ení rozhod í smlouvy.

3. Osoby, které nespl ují podmínky podle § 13 odst. 4 zákona . 216/1994 Sb., ve zn ní ú inném ode dne nabytí ú inosti tohoto zákona, jsou povinny tento nedostatek odstranit ve lh t 6 m síc ode dne nabytí ú inosti tohoto zákona.

4. Rozhodce, který m že být ur en rozhod í doložkou pro ešení sporu ze spot ebitelské smlouvy, nemusí spl ovat podmínku zápisu do seznamu rozhodc podle tohoto zákona po dobu 6 m síc ode dne nabytí ú inosti tohoto zákona.

5. Ministerstvo zapíše do seznamu rozhodc vedeného ministerstvem bezplatn ty rozhodce, kte í jsou zapsáni na seznamu rozhodc pro spot ebitelské spory vedeném Rozhod ím soudem p i Hospodá ské komo e eské republiky a Agrární komo e eské republiky, a to k prvnímu dni následujícímu po šesti m sících ode dne nabytí ú inosti tohoto zákona s výjimkou rozhodc , kte í nespl ují podmínky uvedené v § 4 a t ch, kte í v dob šesti m síc po nabytí ú inosti tohoto zákona ministerstvu oznámili sv j nesouhlas s takovým zápisem.

Pakliže se podíváme na odvodnění, soud se nedostatečně vypořádává s otázkou, co se zmíněným rozhodčím nálezem, který nijak nezrušil. Je proto nutno jednoznačně odsoudit praxi, kdy by soud rozhodnul o zastavení exekuce, ale již nijak neešil existenci samotného rozhodčího nálezu, v kterémžto případě bychom se dostali do absurdní situace, kdy by v ítel m l platn vydaný rozhod í nález, který by ovšem nebyl exeku n vykonatelný. Je o ividné, že takováto interpretace by zna n omezovala ústavní práva v ítel , kte í se v dobré ví e aktivn snažili domoci svých práv. Druhou možnou interpretací je prohlášení rozhodčího nálezu jakožto nicotného (jak argumentoval soud prvního stupn), v kterémžto p ípad by sice rozhod í nález byl „zrušen“, ovšem nebylo by možno aplikovat § 16 Roz , a jelikož zákon neobsahuje mechanismy zohled ující tento p ípad, zbyla by v íteli pouze možnost obrátit se na soud, nicmén s tím faktem, že proml ecí lh ta mezitím plynula jakkoliv nestavená a tím pádem by v ítelovo majetkové právo již bylo nejspíše proml eno, pakliže zapo ítáme asovou náro nost rozhod ího a následného víceinstan ního soudního ízení.

Již bylo zmín no, že materiáln soud vycházel z rozhodnutí Asturcom. Toto rozhodnutí ovšem primárn apeluje na skute nost, že soudy musí zajistit možnost, aby spot ebitel nebyl vázán dispropor ními smluvními ustanoveními za použití opat ení vnitrostátního práva. Bylo by proto v konkrétním p ípad š astn jší (jednak z hlediska konkrétního p ípadu, ale hlavn budoucí rozhodovací praxe), kdyby soud prismatem rozhodnutí Asturcom dovodil aplikovatelnost § 35 odst. 1 Roz a tím pádem p erušení výkonu rozhodnutí dle § 35 odst. 2 Roz , na kterémžto základ by dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu zrušil dle § 243b odst. 3 o. s. . (ve zn ní do 31. 12. 2012) pro v cnou nesprávnost a v c mu vrátil k op tovnému projednání. Tím pádem by odvolací soud již byl vázán novým zn ním Roz a mohl by rozhodnout dle jeho interních mechanism , tzn. v tomto konkrétním p ípad p erušit ízení a vyzvat povinného k podání žaloby na zrušení rozhodčího nálezu dle § 35 odst. 2 Roz s odkazem na odst. 1 písm. b) téhož ustanovení. Jde nicmén o pom rn extenzivní gramatický výklad⁴⁴ (který je v rozporu se sou asným akademickým výkladem § 35 Roz) tehdejšího zn ní § 35 odst. 1 a 2 Roz , jehož legitimitu ovšem shledávám ve zmín ném odkazu na rozhodnutí Asturcom a evropskou legislativu. Ke shodnému záv ru dospívá i Mgr. Lenka Míkulcová tím, že soud m l využít

⁴⁴ Viz smysl slova „krom “ v § 35 odst. 1 Roz .

možnost odchýlení se od soudního výkladu z důvodu předejití mechanické aplikaci o. s. .⁴⁵, jejíž logické problémy dále zmiňuji.

Je též nutno zohlednit, že zmíněná soudní interpretace, tj. že neplatnost rozhodnutí smlouvy je důvodem pro zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ., je v rozporu se současným doktrinárním názorem jurisprudence. Komentář k Rozhodnutí uvádí, že zastavení výkonu rozhodnutí dle § 268 o. s. . je možné jen z obecných důvodů, které jsou uvedeny v odst. 1 téhož ustanovení. V případě zvláštních důvodů, tj. těch, které jsou uvedeny v § 35 odst. 1 Roz , je nutno postupovat výlučně dle ustanovení zmíněného § 35, tj. dle odst. 2 (a eventuálně odst. 3) a neplatnost rozhodnutí smlouvy je výslovně zmíněna jako jeden ze zvláštních důvodů opravujících podat návrh na zastavení výkonu rozhodnutí⁴⁶ a následně dle § 35 odst. 2 Roz podat žalobu na zrušení rozhodnutí nálezu. Nadto komentář k § 268 odst. 1 písm. h) o. s. . uvádí, že pod zmíněným ustanovením lze sice kategorizovat důvody vad exekutivního titulu, čímž je ovšem myšleno namátkově jednak akt vydaný nepříslušným orgánem (tj. nicotné akty, za dobrý předklad by byl vrátný soudu vydavší rozsudek), prekludované titulem přiznané právo, notářský i exekutorský zápis neodpovídající skutečným hmotným právním vztahům mezi účastníky, nebo nesplnění podmínek vzájemnosti cizozemským rozhodnutím nálezem dle § 120 i naopak naplnění podmínek § 121⁴⁷ zák. . 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém⁴⁸. S ohledem na tyto důvody neshledávám, že lze mezi tyto důvody kategorizovat důvody neplatnosti rozhodnutí smlouvy, argument údajné nicotnosti lze též odmítnout, jak vyplývá z rozsudku Vrchního soudu v Praze sp. zn. 70 ICm 2149/2013,

⁴⁵ Viz Mikulcová M.: *Neplatná rozhodnutí doložka*, In: Právní rozhledy 2/2014 str. 55.

⁴⁶ Viz

- Bohlávek A. J.: *Zákon o rozhodnutích a o výkonu rozhodnutí nález*, Komentář, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2012, s. 1202 – 1204, komentář k § 35 odst. 1 Roz ,
- Olík M., Maisner M., Pokorný R., Málek P., Janoušek M.: *Zákon o rozhodnutích a o výkonu rozhodnutí nález*, Komentář, Wolters Kluwer, Praha 2015, s. 234 – 236, komentář k § 35 odst. 1 Roz .

⁴⁷ § 121 zák. . 91/2012 Sb.

Uznání nebo výkon cizího rozhodnutí nálezu budou odepřeny, jestliže cizí rozhodnutí nález

a) není podle práva státu, v němž byl vydán, pravomocný nebo vykonatelný,

b) byl zrušen ve státě, v němž byl vydán nebo podle jehož právního řádu byl vydán,

c) je stížen vadou, která je důvodem pro zrušení českého rozhodnutí nálezu soudem, nebo

d) odporuje veřejnému pořádku.

⁴⁸ Viz Drápal L., Bureš J. a kol.: *Obanský soudní řád I, II. Komentář*, C. H. Beck, Praha 2009, s. 2243- 2244, komentář k § 268 odst. 1 písm. h) o. s. .

Obdobně se vyjadřuje i Svoboda K., Smolík P., Levý J., Šínová R. a kol.: *Obanský soudní řád, Komentář*, C. H. Beck, Praha 2013, s. 946 – 949, komentář k § 268 odst. 1 písm. h) o. s. .

104 VSPH 158/2014 ze dne 1. 9. 2014. Z těchto výše zmíněných dle vod zmíněný soudní výklad do budoucna (tj. na případy, které jsou posuzovány podle Rozsudek ve znění po 1. 4. 2012), ale dle mého názoru i na okolnosti konkrétního případu 31 Cdo 958/2012 neobstojí.

3.2.3. Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 70 ICm 2149/2013, 104 VSPH 158/2014 ze dne 1. 9. 2014

Rozhodovací praxe na základě přechozího rozhodnutí Nejvyššího soudu se bohužel vyvinula o ekávaným způsobem, kdy argumentaci soudu převzaly jak soudy prvního stupně, tak soudy odvolací. Kupříkladu usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 174/2014 ze dne 18. 3. 2014, se odvolávalo na usnesení 31 Cdo 958/2012 v tom, že rozhodnutí nález vydaný na základě neplatné rozhodnutí smlouvy není zprávným exekucním titulem, nebo rozhodce neměl k jeho vydání pravomoc. Jak je ovšem patrné z data rozhodnutí, zák. č. 19/2012 Sb. již byl účinný a proto měl soud aplikovat ustanovení § 35 odst. 1 a 2 Rozsudek. Obdobně se usnesl Nejvyšší soud i v rozhodnutí sp. zn. 30 Cdo 3396/2014 ze dne 4. 3. 2015, ve kterém se odvolává na konstantní judikaturu Nejvyššího soudu symbolizovanou právě rozhodnutím 30 Cdo 958/2012. Stojí též za zmínku, že v této kauze rozhodovaly obdobně i soud prvního stupně a soud odvolací, což potvrzuje, že zmíněná rozhodovací praxe převážila i účinnost zákona č. 19/2012 Sb., protože již soud prvního stupně byl zákonně zmocněn k tomu, aby rozhodl zcela konformně se zněním Rozsudek v ústředním po 1. 4. 2012. Určitou kuriozitou rozhodování Nejvyššího soudu se stalo usnesení sp. zn. 30 Cdo 3712/2012 ze dne 30. 9. 2014, které se sice odvolávalo na směrnicí Rady 93/13/EHS a závěry rozhodnutí Asturcom, ovšem exekuci beze zbytku posvítlo s odvoláním, že tuzemský právní řád nepřipouští v exekucním řízení přezkoumávání vcné správnosti exekucního titulu. Popravdě ve spojení s rozhodnutím Asturcom, který přímě k tomuto přezkumu a následnému zajištění, aby spotřebitel nebyl vázán diskriminační klauzulí, vyzývá, tuto argumentaci nepovažují za dostatečnou. Soud se v tomto případě taktéž vbec nevypořádává s odvodněním, pro rozhoduje zcela opačně v přechozí judikatuře Nejvyššího soudu.

V závěru Nejvyššího soudu se nicméně vymezil například Vrchní soud v nadpisu zmíněném rozsudku. Spor se sice týkal určení přihlášených pohledávek v insolvenčním

řízení, ale mimoto je základní osa totožná. Insolvenční správce popelurité vitelovy pohledávky s odvodněním, že dle § 403 odst. 1 obch. z. jsou promlčené, jelikož rozhodí doložka byla neplatná, ergo rozhodí nález byl nicotným právním aktem. Soud prvního stupně se s tímto právním názorem v základě shodl. Odvolací soud se s argumentem neplatnosti rozhodí smlouvy zcela ztotožnil, ale již rozporoval údajnou nicotnost rozhodího nálezu a s tím spojenou problematiku bhu promlčení lh ty a k tomu uvádí „Vzhledem k této vnitřní logice uvedeného zákona nelze považovat za nicotný právní akt rozhodí nález, který byl vydán na základě neplatné (neexistující) rozhodí doložky, a jednalo se o spor, který byl arbitrovatelný (muselo se jednat o majetkový spor a muselo být možné o p edm tu sporu uzavít smír viz § 2 odst. 1 a 2 Roz). Např. nicotným právním aktem by byl rozhodí nález, kterým by bylo rozvedeno manželství. To však není p ípad zmíněného rozhodího nálezu, který zavazoval dlužníka k penžitému plnění, tudíž se nepochybně jednalo o majetkový spor, u n hož bylo možné uzavít rozhodí smlouvu.“. Zmíněnou „vnitřní logikou“ jsou myšleny interní mechanismy Roz (viz § 15, 32 a 35 Roz), p í jejichž nevyužití se i rozhodí nález vydaný na základě neplatné i dokonce neexistující rozhodí smlouvy stává pravomocným a soudně vykonatelným. Soud tudíž uzavírá, že „je-li rozhodí nález vydán na základě neplatné rozhodí doložky ve v ci, v níž by bylo možné rozhodnout v rozhodím řízení, má i takový rozhodí nález úinky pravomocného soudního rozhodnutí a nelze jej považovat za nicotný právní akt.“

Co se týče uvedené argumentace s uvedeným promlčením, tu soud vyvrací jednak tím, že interní logika Roz tuto interpretaci popírá (zvláště tím, že stran rozhodího řízení je dána po nabytí právní moci zrušení rozhodího nálezu 30 denní lh ta pro op tovné podání žaloby v téže v ci). Taktéž zmíňuje, že ani ve staré i nové kodifikaci občanského práva není zakotvena vazba stavení promlčení lh ty na platnost rozhodí smlouvy, jako je tomu u obchodního zákoníku⁴⁹, čímž pádem bychom dospěli absurdního závěru, že práva vzešlá z občanského zákoníku by promlčena nebyla, zatímco ta z obchodního zákoníku byla. To podkládá i tím, že zmíněné ustanovení je nepřímo novelizováno ustanoveními Roz dle principu *lex posterior derogat legi priori*, protože Roz vstoupil v platnost i

⁴⁹ Viz § 403 odst. 1 obch. z.

(1) Promlčení doba p estává b žet, jestliže v ítel zahájí na základě platné rozhodí smlouvy rozhodí řízení zp sobem stanoveným v rozhodí smlouvě nebo v pravidlech, jimiž se rozhodí řízení ídí..

úinnost až po obchodním zákoníku a jeho vnitřní mechaniky s touto neplatností dle obchodního zákoníku nijak nepořítaly.

Soud též v otázce promlčení zmíňuje judikaturu Ústavního soudu, která považuje námitku promlčení v případě, kdy promlčení nezpůsobil sám věitel, který se aktivně snažil o vymožení svého práva, ale pouze právní názor soudu, za rozpornou s dobrými mravy⁵⁰.

Taktéž zohledňuje problematické paradigma, že nezrušený rozhodčí nález je stále překážkou *rei iudicatae*, v kterémžto případě by věitel sice měl pravomocný rozhodčí nález, který by ovšem byl zcela nevymahatelný, čímž bychom dospěli k postupu, který je možno považovat za *denegatione iustitiae* a postup v rozporu s čl. 36 Listiny základních práv a svobod. Zmíněný postup by též popíral zásadu, že pravomocný rozhodčí nález se musí být vykonat, nebo zrušit v souladu s Rozs. 1.

Na základě výše zmíněného a faktu, že nařízení již byl aplikovatelný Rozs. 1. 4. 2012, v kterémžto případě byla dlužníkovi dána možnost usilovat o zrušení rozhodčího nálezu dle § 35 odst. 1 Rozs. 1, že věitelova přihlášená pohledávka nebyla promlčena.

⁵⁰ Viz nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 635/09 ze dne 31. 8. 2010 a nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1688/09 ze dne 29. 10. 2009.

4. Závěr

Zhodnotím-li tedy své výše uvedené závěry, je třeba zkonstatovat, že pole spor z rozhodnutí smluv je judikaturou silně ovlivněno, bohužel spíše v negativním smyslu slova. Obecné soudy se dnes bezbřehým aplikováním závěrů z rozhodnutí Nejvyššího soudu 31 Cdo 958/2012 dopouští jednání hraničícího až s určitou formou právního populismu ve prospěch spotřebitele, který jí je chráněn tolik, že celá situace působí značně nevhodně a jde silně proti principu *vigilantibus iura scripta sunt*. Tím nechci tvrdit, že spotřebitel nezaslouží právní ochrany, naopak jsem názoru, že ochrana spotřebitele jakožto obchodního laika je jednou ze zásad demokratického právního státu, protože účinně zamezuje případně zneužití práva a tím pádem spíše k větší spravedlnosti. Zmíněná ochrana spotřebitele je ovšem relativně dostatečně promítnuta do aktuálního znění Roz. , kdy poskytuje spotřebiteli mnohé instituty, pomocí nichž se může dovolat spravedlnosti. Je samozřejmě otázkou, zda tato ochrana je dostatečná, ovšem tato debata patří namísto soudních lavic do Parlamentu. Soudní moc bohužel touto rozhodovací praxí bohužel obchází platnou a účinnou legislativu, čímž značně popírá principy právního státu a chová se spíše jako pozitivní zákonodárce. Též je potřeba zmínit fakt, že i v ústavní úpravě mají svá nezadatelná ústavní práva, která nejsou o nic menší než práva spotřebitelova a zmíněná judikatura v určitých aspektech nešetří těchto ústavně garantovaných práv.

Jako ideální řešení nastalé nejednotnosti rozhodování vidím následný postup dle obsahu Roz. , zvláště podle ustanovení týkajících se rušení vydaného rozhodnutí, která soudy dnes obcházejí zmíněnou aplikací o. s. . Opatrný postup by totiž mohl potenciálně vykristalizovat hromadným odklonem od institutu rozhodnutí v případě vedlejších ujednání ke spotřebitelským smlouvám z důvodu oprávněné právní nejistoty. Taktéž je třeba si uvědomit, že soudy obcházením platného a účinného práva vybojují ze své Ústavou určené úlohy a vnášejí tím do právního řádu určitou libovůli, což sledávám v rozporu s principy materiálního právního státu a za skutečně velice nešťastné. Uvidíme tedy, jak se justice s touto nejednotností vypořádá.

Seznam použité literatury

Literatura

Publikace

1. Drápal L., Bureš J. a kol.: *Obanský soudní řád I, II. Komentář*, C. H. Beck, Praha 2009
2. Svoboda K., Smolík P., Levý J., Šínová R. a kol.: *Obanský soudní řád, Komentář*, C. H. Beck, Praha 2013, s. 946 – 949, komentář k § 268 odst. 1 písm. h) o. s. .
3. Blohlávek A. J.: *Zákon o rozhodím řízení a o výkonu rozhodích nález*, *Komentář*, 2. vydání, C. H. Beck, Praha 2012
4. Blohlávek A. J.: *Zákon o rozhodím řízení a o výkonu rozhodích nález*, *Komentář*, C. H. Beck, Praha 2004
5. Olík M., Maisner M.: Pokorný R., Málek P., Janoušek M.: *Zákon o rozhodím řízení a o výkonu rozhodích nález*, *Komentář*, Wolters Kluwer, Praha 2015
6. Blohlávek A. J.: *Ochrana spotebitel v rozhodím řízení*, C. H. Beck, Praha 2012

Články

1. Mikulcová M.: *Neplatná rozhodí doložka*, In: *Právní rozhledy* 2/2014

Právní normy

1. Ústavní zákon . 1/1993 Sb., Ústava eské republiky
2. Usnesení . 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako sou ásti ústavního po ádku eské republiky
3. Zákon . 216/1994 Sb., o rozhodím řízení a výkonu rozhodích nález
4. Zákon . 99/1963 Sb., ob anský soudní řád

5. Zákon . 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuci (exekuci) a o změnách dalších zákonů
6. Zákon . 89/2012 Sb., občanský zákoník
7. Zákon . 40/1964 Sb., občanský zákoník
8. Zákon . 513/1991 Sb., obchodní zákoník
9. Zákon . 186/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon)
10. Zákon . 19/2012 Sb., kterým se mění zákon . 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony
11. Zákon . 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém
12. Směrnice Rady 93/13/EHS, o nepříznivých podmínkách ve spotřebitelských smlouvách

Judikatura

1. Usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 Cmo 496/2008 ze dne 28. 5. 2009
2. Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 70 ICm 2149/2013, 104 VSPH 158/2014 ze dne 1. 9. 2014
3. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 2312/2007 ze dne 21. 1. 2009
4. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 1945/2010 ze dne 11. 5. 2011
5. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 2857/2006 ze dne 30. 10. 2008
6. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Cdo 958/2012 ze dne 10. 7. 2013
7. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3712/2012 ze dne 30. 9. 2014
8. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 30 Cdo 3396/2014 ze dne 4. 3. 2015
9. Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 174/2014 ze dne 18. 3. 2014

10. Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 20 Cdo 2227/2011 ze dne 28. 7. 2011
11. Rozsudek SDEU ve v ci C-40/08 ze dne 6. 10. 2009
12. Rozsudek SDEU ve v ci C-169/05 ze dne 26. 10. 2006
13. Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2164/10 ze dne 1. 11. 2011
14. Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 635/09 ze dne 31. 8. 2010
15. Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1688/09 ze dne 29. 10. 2009.